Literatuur:

Wolf Biermann niet meer welkom in de DDR

Op weg naar het einde, DDR 1976-1989

Zanger en dichter Wolf Biermann bracht in 1965 zijn eerste langspeelplaat uit met maatschappijkritische liederen. Hij was jarenlang een belangrijke vertolker van het kritische geluid in de DDR. Zijn provocerende liederen en gedichten vielen niet in goede aarde bij de Partij. Toen die Biermann de toegang tot de DDR ontzegde, had dat grote gevolgen.

Biermann schreef kritisch over het regime van de SED, de Oost-Duitse communistische partij. Die probeerde hem daarom op allerlei manieren te dwarsbomen. Biermann kreeg een concertverbod opgelegd. Dat verbod gold echter niet in kerken. Ook bleven er, ondanks een publicatieverbod, veel illegale kopieën van zijn muziek in omloop.

Het was lastig voor de SED om Biermann nog harder aan te pakken. De zanger was ongekend populair in zowel Oost- als West-Duitsland. Bovendien was hij van joods-communistische afkomst en een overtuigd socialist. Toch ging de SED in 1976 over tot een radicale maatregel. Na een concert in Keulen werd Biermann, tot zijn grote verdriet, de toegang tot de DDR geweigerd. Over zijn noodgedwongen verblijf in de BRD merkte hij op: “Nu ben ik van de regen in de moddersloot gekomen.”

De Oost-Duitse schrijver Stephan Hermlin reageerde direct. Samen met dertien andere schrijvers verzocht hij in een protestbrief om Biermann terug te laten keren naar DDR. Ook Christa Wolf en Heiner Müller ondertekenden de brief. Steeds meer schrijvers schaarden zich achter het protest. Onder de bevolking ontstond onrust.

De Partij ging over tot harde maatregelen. Zo werden schrijvers uit de schrijversbond gezet. In de praktijk betekende dit een publicatieverbod. In reactie hierop verlieten niet alleen schrijvers het land, maar ook beeldende kunstenaars, regisseurs, acteurs en musici. De intellectuelen die in de DDR bleven, keerden zich af van het regime.

De zaak-Biermann veroorzaakte in de DDR de eerste officiële protestactie sinds de volksopstand van 1953. De SED had de gevolgen van haar weigering de zanger toe te laten zwaar onderschat. Zij had niet voorzien dat dit de genadeklap betekende voor de relatie tussen de Partij en de intelligentsia. Biermann zelf bleef kritische teksten en liederen publiceren, nu in West-Duitsland.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/487/wolf-biermann-niet-meer-welkom-in-de-ddr